

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava listu:
„Zaveza-Krško“
Oznaniła,
1krat natisenana,
od vrste 15 kr.

Oznaniła in reklamacija
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pismom, na kate-
ro se želi odgovor,
naj se prídene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrakovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslani knjige
se ne vračajo.

„Rimskemu katoliku“ namesto odgovora.

„Diligite veritatem, filiam Dei!“

Dr. Mahnič piše v svojem „Rimskem katoliku“ 1890. l., na strani 405: doslovno:

„Zdaj oglejmo si nekaj posameznih točk Lindnerjevega krščanstva!

Kake pojme ima o veri sploh! Vera mu je nejasen čut, plod razgrete domišljije, katera zanese človeka v svet, ki ima z resničnostjo prav malo skupnega. V duhu, ki je zavzet od verskega čuta, ni treznosti, niti razumnosti. Razume se po tem takem, da vera je le za nevedne, tope ljudi, nikar pa za trezne mislitelje. Zatorej pojema vera v isti meri, kakor raste omika. Vera in veda se mej seboj izključujeta. Današnji verski indiferentizem izhaja iz narodno-gospodarstvenega napredka, kateri omogočuje, da postaja prijetniše na zemlji! Zatoraj trdi naš filozof, da vera ima le izposojeno moč — die Macht der Religion ist eine erborgte, — moč, katero dobiva od javnega mnenja, od javne zavesti! On je prepričan, da bi zamogla sistema socialnih dolžnosti tudi neodvisna od vere, imeti večji vpliv na razvoj človeštva, nego kakorkoli verstvo!“

Dr. Lindner pa piše v svoji knjigi „Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde“, na strani 720. doslovno: „In der Erziehung wirkt die Religion als oberste Autorität, welche durch die Veranstaltungen des religiösen Cultus über alles Irdische gehoben und durch die Beziehung auf Gott als ihren Mittelpunkt gegen jede Abnützung geschützt wird. Diese Autorität ist die Grundlage für die sittliche Lebensführung und für die nachmalige Entwicklung des Charakters, indem sie an der Stelle des unpersönlichen Sittengesetzes und der subjectiven ethischen Wertschätzung die Gebote Gottes, also einer Persönlichkeit stellt, die von der höchsten Autorität getragen wird. John St. Mill in seinem berühmten Essay „Ueber Religion“ ist allerdings der Ansicht, dass diese Macht der Religion eine erborgte sei, indem sie eigentlich auf den Einfluss der ersten Eindrücke und auf jenen der allgemeinen Anerkennung gewisser Lehren durch die öffentliche Meinung zurückzuführen sei. Er (John St. Mill) behauptet nämlich, dass ein System socialer Pflichten, welches die Menschheit sich aneignen möchte, selbst unabhängig von der Religion, mit demselben Erfolge von Kindheit auf, eingepflanzt werden könnte und diesen Erfolg in viel grösserem Masse haben würde, als irgend eine Lehre ihm gegenwärtig hat.“

„Rimski katolik“ piše na strani 409:

„Da mu (Dr. Lindner-ju) niso tudi redovniki pri srci, se mora pač razumeti samo ob sebi.“

Dr. Lindner pa piše v svoji navedeni knjigi, stran 443.:

„Die Benedictinerklöster waren zur Zeit der Völkerwanderung Zufluchtsstätten nicht bloß der Kunst und Wissenschaft, sondern auch der Arbeit und des Gewerbefleisses — — standen doch ihre Pforten, Reichen und Armen, Freien und Knechten, Grossen und Kleinen, Geistlichen und Laien beständig offen. Und so wurden sie in einer Zeit allgemeiner Verwilderung und beständigen Waffengerassels zu eigentlichen Cultur-Mittelpunkten —“.

„Die Franciskaner insbesondere waren durch ihre volksthümliche Lehrart, sowie durch die aus ihrem Orden hervorgegangenen neuen Lehrbücher sehr beliebt. — —“

„Ausser diesen Bettelorden sind noch zu nennen die Prämonstatenser und Cisterzienser, welche besonders in Ostdeutschland für die Cultur thätig waren“.

„Rimski katolik“ trdi na strani 410, da se Dr. Lindner klanja Rousseau-ovi teoriji o primitivnem živalskem stanju.

Dr. Lindner pa piše na strani 541:

„Die Haltlosigkeit dieser Grundansicht wurde schon durch die Philosophen Hegel und Kant aufgedeckt. — — Kurz gesagt, die Naturgemäßheit als regulatives Princip des menschlichen Verhaltens überhaupt und in der Erziehung insbesondere bezieht sich nur auf die Wahl der Mittel, die der Mensch zur Erreichung seiner Zwecke wählt, keineswegs aber auf diese Zwecke selbst“.

Stran 748:

„Rosseau's Irrthümer sind die Folgen seines einseitigen philosophischen Standpunktes“.

„Rimski katolik“ trdi na strani 411, da taji dr. Lindner prostost volje.

Dr. Lindner pa piše na 62. strani:

„Unter allen Gegenständen ästhetischer Werthschätzung ragen die Erscheinungen menschlicher Willensfreiheit unvergleichlich hervor“.

„Rimski katolik“ piše stran 412:

„Na podlagi te trditve nam pridiga dr. Romih, da duhovnik, ki se ni posebe učil metodike nove šole, je nesposoben za učitelja v narodni šoli. In ker se bogoslovci ne učé metodike v navedenem smislu, sledi, da do danes ni dalo duhovstvo ljudski šoli niti jednega sposobnega učitelja“.

Prosim, naj pogledajo dobrohotni čitatelji, ali se kje v mojem odgovoru nahaja slično, povsem nelogično izvajanje. Morebiti ne bode odveč, ako omenim, da je po mojem predlogu sklenilo o svojem času „Ptujsko učiteljsko društvo“ razpisati nagrado za najboljši spis, ki bi ocenil Slomšek-a kot pedagoga.

V obrambo svojega nekdanjega učitelja, o katerem sem prepričan, da se ni nikedar iz verskih resnic norčeval, navedem še sledeče: „Rimski katolik“ sicer očita na str. 413. dr. Lindner-ju, da se je leta 1869. posmehoval papeževej nezmotljivosti. Posito, non concessio, da je duhovnik, prijatelj dr. Mahnič-ev, nekdanji učenec Lindner-jev, resnico poročal, moral bi vendar dr. Mahnič kot promoviran doktor bogoslovja pač vedeti, da se je verska dogma o papeževej nezmotljivosti razglasila še le 18. julija 1870. l.

Komentar o dr. Mahnič-evi učenosti in o njegovem značaju naj si razsodni čitatelj sam napravi.

S takim človekom je daljša polemika nepotrebna in brez pomena.*)

Krško, dne 20. februarija 1891. l.

Dr. Tomaž Romih,

predsednik „Zaveze slov. učit. društev“.

*) Tega mnenja smo vže davno, kajti proti zlobnemu zavijaču resnice z resnico in poštenostjo ne prodeš; zatorej je najbolje, da se na našedobnega Don Quixota več ne oziramo. Uredništvo.

Zakon z dne 26. januarija 1891,

veljaven za vojvodino Štajersko, s katerim se vpeljuje opravilna doklada za voditelje jednorazrednih javnih ljudskih šol.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Štajerske ukazujem tako :

§ 1.

Vsakemu voditelju jednorazredne ljudske šole gre počenši od 1. januarija 1891. l. opravilna doklada 40 gld. na leto.

§ 2.

Ta opravilna doklada se ima izplačevati v enakih delih sè stalno letno plačo ter pri odmeri pokojninskih užitkov všteti k letni plači.

§ 3.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročena zvršitev tega zakona.

Na Dunaji dne 26 januarija 1891.

Franc Josef s. r.

Gautsch s. r.

Psihologično-metodična utrditev učne slike „Iznajdba knjigotiskarstva.“*)

Spisal Gabrije l Majcen.

A. Učna tvarina.

I. Zakaj sem to tvarino za obravnavo določil?

So nekatere zgodovinske slike, ki se ne morejo prezirati v učenem načrtu nobedne ljudske šole slovenske, bodi-si več, ali jednorazrednica. V mislih imamo: stari Slovani, sv. Ciril in Metod, ustanovitev vzhodnje krajine i. dr. Med te spada tudi naša slika in sicer zato:

1. Ker je iznajdba knjigotiskarstva za prihodom Kristusovim najvažnejši dogodek za prosveto vesoljnega človeštva.

2. Ker kaže učencu kulturno stran zgodovine kakor ne kmalu druga snov.

Ali naj zgodovina v ljudski šoli opisuje le čine in osebe, ki so jih une proizvedle, ali se naj bavi z zunanjim stanjem narodovim te ali une dobe, ali pa naj tudi dá motriti notranje življenje narodovo v svojem razvoji, je sedaj dognano in sicer v tem smislu, da gre v šoli kulturni zgodovini prvo, politiški drugo mesto, in da se imate obe spajati. Zahvaliti pa se imamo zato možem novejše pedagogike in v prvi vrsti Herbartijancem, kakor K. Biedermann (Der Geschichtsunterricht in der Schule, seine Mängel und ein Vorschlag zur Abhilfe. Braunschweig. 1860. Novejša predelana izdaja: Der Geschichtsunterricht auf Schulen nach kulturgeschichtlicher Methode. Wiesbaden 1885.), T. Ziller, prvak obdelovateljev Herbart-ovih idej (Grundlegung zur Lehre vom erziehenden Unterricht. 2. Aufl. 1884.), Willmann (Der elementare Geschichtsunterricht. Wien. 1872.) zlasti pa A. Richter (Die Kulturgeschichte in der Volksschule. Gotha. 1887.)

3. Ker ima obilo нравnih momentov, ki naj na učenca vzgojivno vplivajo.

4. Ker se zrcali v dogodku in osebah tedanje splošno mišljenje in gibanje. Iznajdba knjigotiskarstva more se smatrati kot tip preslavnih činov, ki otvarjajo novo dobo zgodovinsko; okolščine, ki spremljajo razvoj te velike ideje, veljajo mutatis mutandis za vse

*) Primeri prve 3 šte v. let. „Popotn.“

druge; v Gutenberg-u se nam predstavlja tedanje splošno teženje na vresničenje velikih idej, opozicijo, katero je ta našla, zastopata Faust (duh opozicijski) in Schöffer (oni del ljudstva, katerega se je poprijel ta duh).

5. Ker je dogodek z vsemi okolnostmi tudi tipičen z ozirom na sedanjost. Vsakemu, kateri teži na izvršitev dobre misli, treba se je truditi in bojevati, kakor Gutenberg-u in vsak ima svojega Faust-a.

6. Ker imajo učenci za vsprejem nove tvarine v sebi vže dovolj s to sorodnih predstav, da se more vršiti apercipovanje.

O tej duševnej zmožnosti govoré še le dušeslovci od Leibnitz-a naprej in njih razlage se bistveno razlikujejo. Leibnitz-u je apercipovanje neko više delovanje našega duha, po katerem ta zaznavo samovoljno v zavest sprejme in med pojme, ki se v duši vže nahajajo, uvršča. Prvi znak naglašata pri določevanju te zmožnosti Kant in Wundt, drugega Herbart in Lotze. Vendar pa sledi iz vseh teh razlag, da je učitelju neobhodno potrebno, pri izbiranju učne tvarine skrbeti za to, da vsaka najde v duhu učenčevem sorodnih predstav, ker si more učenec novo le s pomočjo starega in znanega prisvojiti, skratka, ker brez apercipovanja ni možno učenje. Ako učenec predstav, ki bi bile z novo tvarino sorodne, v sebi nima, ali ako jih ima premalo, mu je tvarina „previsoka“, on za njo „ni zrel“; vsled tega ga tudi ne zanima.

II. Tvarina v učnem načrtu.

Obravnava se na višji stopnji. Doslej poznajo učenci zgodovino naše domovine do početka novega veka in do iznajdbe smodnika.

B. Metoda.

Metoda se ozira na to, kako je treba tvarino pri pouku razkrojiti in obravnavati, da ta svojo svrbo najbolje izpolni. Metoda obsega učno pot, učno obliko, učni način in učna sredstva ali učila. Govoriti mi bode le o učni poti.

Rišoč učno pot si učitelj uredi učno tvarino, ki je ali metodična jednota, ali ponova, ali vaja, ter določi, kako jo je treba obravnavati, da se pouk vrši po psihologičnih zakonih.

Kaj je metodična jednota? Tvarino vsakega predmeta je treba razdrobiti, kajti podajati se more in mora učencem le po koscih. Vsak teh kosov ima biti najmanj tolik, da sodržuje nekaj učencem prejemno novega, vsled česar se tudi da obravnavati po učni trojici: naziranje, mišljenje, uporablanje. Tak del učne tvarine smatra se kot metodična jednota. Da se more odmišljati, treba je več nazorov. Nazori, od kojih se odmišljajo нравni nauki, so dogodki. Treba je torej, ako hočemo нравen nauk odmišljati, več nazorov, ki ga ilustrujejo. Iz teh nazorov ali dogodkov vkup more se še le za učenca nekaj pojemno novega dobiti ter se torej ne sme vže vsak izmed njih smatrati za metodično jednoto. Tako n. pr. berilo „Povračuj hudo z dobrim!“ za se ni metodična jednota, ampak to stoprv dobimo po združitvi nazorov Gutenberg in Faust, Štefan in Tone v omenjenem berilu in recimo Kristus in sovražniki. Ako ima dogodek več нравnih momentov v sebi, more služiti tudi več metodičnim jednotam. Naša zgodovinska slika je metodična jednota, pa še le z vsemi nazori, koje smo v drugem delu obravnave (II. Mišljenje.) porabili. Velikost metodične jednote ne določi ura, ampak jedino le psihologično metodično načelo. S tem seveda ni rečeno, da ne sme biti tolika, da se dá obravnavati v jednej uri; zahteva pa za obravnavo tudi lahko po 3, po 4, tudi po več ur. Velikost je zavisna od kakovosti učne tvarine, naj je pa tudi od duševne moči učencev. Kako slaba še bo zmožnost percipovati in apercipovati pri mlajših otrokih, katerih zaloga predstav je še borna! Tudi druženje (asocijacija) predstav — po raznih psihologijah

imenuje se napačno asocijacija idej — je pri mlajših le še večidel mehanično ter ne tako trdno, pri starejših vže večkrat logično ter boljše trpežno, tudi pozornost in spomin sta na tej stopnji jača, in um predstave vže mnogovrstno sestavlja, kažoč tukaj razmerje med rečjo in svojstvom ali tvornostjo, tam med plemenom in vrsto, tam med vzrokom in učinkom, zopet tam med sredstvom in syrbo itd. Ker je klej močnejši, vzdržavati more tudi veči obsežek predstav. Starejšim učencem smejo se torej podajati veče metodične jednote, med tem, ko te za mlajše morejo biti manjše. Da bi naj bil obseg metodične jednote zavisen tudi od ožine zavesti učencev, kakor trdijo nekateri metodiki Herbartijanci, je neosnovano, kajti v tem so vsi dušeslovci jedne misli, da si moremo h krati predstavljati le nekoliko predmetov; Weiss in Steinthal pripuščata celo samo jednega, in ako razlage ostalih drugih, vzamemo natanko, ako gremo do zadnje posledice, priznavajo tudi vsi ti, da je zavesti možno h krati bistro shvatati le jedno predstavo. Metodična jednota ne bodi nikoli premajhna, da nima premalo vsebine, pa tudi nikoli prevelika, da jo učenci morejo shvatati ter da jim ne preseda. To le se lahko zgodi, ako je učna tvarina obsežna in se vsled tega v zadnjih dveh stopnjah obravnave (mišljenje, uporabljanje) mnogo nabere, ker se učencem tukaj stvarno ne podaja nič novega, ampak le podeluje surovina. Za višjo stopnjo naša metodična jednota ni prevelika, gotovo pa ni premajhna. Obravna se v kakih 6 urah. Da imamo metodično jednota v misli le takrat, kadar se obravnava nova tvarina, ne pa, kadar se ponavlja ali vadi, umé se vže iz gori povedanega.

Lindner zahteva, da je vsaka metodična jednota tolika, da se da obravnavati v jednej uri.*) Gotovo bi to učnemu redu bilo v korist; tudi ne tajim, da je vtis na učence globokejši, ako se celi učni postopek vrši nepretrgano. Pa drugo je. Prvič mogoče ni. Naj dokažem to na naši metodični jednoti. Cele ne morem obravnavati v jednej uri. Razdeli jo! Dobro. Prvi del dá prvo jednota (pisanje knjig), drugi del drugo (tiskanje s tablicami), tretji del tretjo. Prvi dve jednoti sem primoran razširiti, da mi sežete vsaka za jedno uro. Ali je velikost teh jednot važnosti vsebine primerna? Ako govorim, recimo o tiskanju s tablicami jedno uro, potem gre tretji jednoti, ki govori o tiskanju s pismeni, šest ur. Dalje. Kaj uvidé učenci v prvi jednoti? Mej drugim, da je iznajdba knjigotiskarstva velika dobrot. Kaj v drugi in tretji? Isto. Vsak del za se popolnoma obravnavati, je potrata časa. Iz tega razloga tudi ne kaže, smatrati prva dva dela za jedno jednota. Kaj pa, ko bi spojil vse tri dele v jedno jednota, zato je pa tako skrčil, da obravnavo v jednej uri dovršim? Kaj bi naj izpustil? Kaj je odveč?

Pa ne gledé na tó, ali more v učni uri najti mesto tudi praktična uporaba? Prašajmo se pa tudi, ali bi bilo dobro in sicer v vzgojivnem oziru dobro, ako bi metodična jednota ne smela presežati jedne ure. Ali se učencem tekom izobrazbe ne širi duševni vidni kot, in ni treba učitelju delati na to, da se širi? Ali zmožnosti, koje sem omenil preje, ko sem govoril o velikosti metodične jednote, ni treba gojiti in ne zgodi se to na izvrsten način s tem, da se učencem podajajo vedno veče metodične jednote? In še jedno je, kar je pa zelo važno. Ali živahen, rastoč in zdrav gojen duh ne bo sam želel vedno obširnejše tvarine? In ni učitelju dolžnost, temu razveseljivemu poželjenju dajati hrane? Ali se s tem, da se jednote vedno povečajo, v učencu ne goji na izvrsten način volja?

Naj še sledi nekoliko besedij o vodilih, ki so mi bila merodajna pri sestavljanji zgodovinske slike. Jezik naj je priprost, vendar vsebini povsod primeren, nikoli pa ne previsok in nikoli trivijalen. Oziraje se na kompozicijo uredil sem zgodovinsko sliko kot nepretrgano vrsto vzrokov in posledie, kojih vsaka je ob jednem vzrok za drugo posledie.

*) Jede Unterrichtsstunde bildet eine „methodische Einheit“. Allgemeine Unterrichtslehre von G. A. Lindner. Str. 56.

dico, ki izvira iz nje. To učenca naj opozarja in uči, da so stvari in čini med seboj v vzročni zvezi, da vsakemu dejanju sledi učin, da je naše življenje vedna menjava vzrokov in učinkov, ter ga naj opominja, da motreč gibanje življenja na vzročno zvezo pazi, je išče in jo zasleduje. Slika tako sestavljena je učencu tudi prava logična šola; pozabil pa je vže zaradi tega ne bo lahko, ker jo ohranjuje umoviti, ne pa mehanični spomin. Ker bi bilo preveč, celo zgodovinsko sliko podati na jedenkrat, razdelil sem jo na tri dele; pretrgal pa sem jo tam, kjer se predstave po mejsebojni bližnji sorodnosti same ločijo in kjer so se skupile take, da vzbujajo v učencu živo radovednost.

V naslednjem mi bode še dokazati, da se pouk, kakor sem ga razvil, vrši po psihologičnih zakonih!

(Dalje sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje.)

Travnik.

Točka c. Zadržno življenje na travniku.*)

Kje se nahaja travnik, katerega smo zadnjekrat ogledovali, M? Na ravnem poleg potoka. Kakšna je zemlja tam z ozirom na mokroto, R? Mokrotna, vlažna. Katere naprave smo videli, da se travnik tudi lahko zamoči, kadar je suša, A? Drage. Kedaj napeljejo vodo po travniku, S? Pomladi, po leti. Zakaj storé to, D? Da se zemlja premoči in da travniške rastline bolje rastejo. Kakšna je travniška zemlja po barvi, C? Črnikasta. Kaj nam svedoči ta barva, Š? Da je zemlja dobra. Kaj dobivajo rastline iz zemlje, V? Veliki del svoje hrane. Katerih rastlin je največ po travniku, E? Trav. Pomnite: Trave so se na travniku zbrale, ker ljubijo vlažno zemljo. Ponovitev. Kako stoje trave druga poleg druge, K? Gosto, da se skoraj druga druge dotika, Pomnite: Trave so se združile ter tesno druga poleg druge nasélile, da obsenčajo tla ter branijo, da jih pekoči solnčni žarki ne izsuše. Ponovitev. Po katerih mestih rastejo ostre trave, L? Tam, kjer je najbolj vlažna zemlja. Pomnite: Te trave zahtevajo največ mokrote, zato so se naselile po travniku na mestih, kjer je zemlja najbolj mokra. Ponovitev. Kakšno seno dado ostre trave, E? Kiselo in rôdo. Katera živina ima rada takšno seno, B? Konji. Kje rastejo po travnikih mehke trave? Tam, kjer je zemlja manj mokra. Pomnite: Mehke trave ne zahtevajo toliko mokrote, zato so zasedle one dele travnika, kateri so manj vlažni. Ponovitev. Kakšno seno dado mehke trave, J? Sladko. Katera živina ima rada sladko seno, D? Goveda, ovce.

Kaj raste med travoj po travnikih, M? Razne cvetice. Kako jih imenujemo, B? Travniške cvetice. Tukaj vam pokažem nekatere. To je travniška zlatica, to kozja brada, to grintovec, to kresnica (velika marjetica, belorož), to kukovičja roža (kukovičji kljinček), to je rudeča detelja, to marjetica, to regrat . . . Zakaj so se te cvetice po travnikih naselile, G? Ker tudi ljubijo vlažno zemljo in senčnata tla. Kako služijo trave travniškim cveticam P? Jim ohranijo tla senčna ter vlažna. Kako cvetice služijo travam E? Jim pomagajo senčiti tla ter je vzdržavati vlažna.

Po travniku smo opazovali male kupce zemlje. Kdo jih je naredil, F? Krt. Kje živi, L? Pod zemljo. Kaj dela tu, R? Rije in rahlja zemljo. Zakaj je to dobro, M? Da lože prideta deževnica (snežnica) in zrak do korenin. Kako služi tedaj krt travniškim rastlinam, N? Pripomore z rahljanjem zemlje, da dobijo potrebne mokrote in potrebnega

*) Prej ko se obravnava ta točka, treba je podati se z učenci na travnik ter jih opozoriti na rastline in živali, ki živé tukaj združene, pokazati jim je tudi travniško prst.

zraka, kajti brez vode in zraka rastline ne morejo shajati, kakor živali ne. Kaj žre krt, L? Kebre, ogree, mramorje, črve . . . Kje najde teh živalic obilo S? Po travniku. Čemu je tedaj tako rad krt po travnikih, Ž? Ker tu obilo hrane najde. S čim se hranijo mnoge izmed teh živalic, R? S koreninami. Da, one podjedajo travniške rastline. Kako še tedaj služi krt travniškim rastlinam, C? Brani jih požrešnih in nevarnih sovražnikov. Kako pa rastline služijo krtu, J? Rede žuželke, ki mu večinoma služijo za živež. Pomnite: Iz tega vidimo, da je potreben travniškim rastlinam krt, njemu pa travniške rastline. Ponovitev. Kdo pa je to tako lepo uredil, Z? Modri stvarnik. Katere ptice opažamo po travnikih, A? Strnade, penice, lastovke, kosca (Wiesenknarrer) . . . Česa iščejo po travnikih, D? Hrane. Kaj zobljejo, Š? Vsakovrstni mrčes. Zakaj so toraj rade po travnikih, M? Ker najdejo obilo mrčesa po travniških rastlinah. Kako služijo toraj travniške rastline tem pticam, U? Jim privabljajo in hranijo žuželke. Kako služijo ptice travniškim rastlinam, L? Pobirajo žuželke, da se preveč ne pomnožé, drugače bi travniške rastline pod njimi škodo trpele. — Kje gnezdijo strnadi, penice in kosci, Č? Na tleh. Da, na tleh med gosto travo. Kako še toraj koristijo travniške rastline tem pticam, Š? Jim dajejo zavetje. Kaj spoznamo tedaj tudi iz odnošajev imenovanih ptic in travniških rastlin, A? Da so travniškim rastlinam ptice, a pticam travniške rastline potrebne.

Po travnikih se tudi nahajajo kače, najčešče belouške in pa smuklja. Kaj žrete ti kači, R? Žabe in močerade. Kje jih najdete dovolj, M? Po travnikih. Zakaj bivate torej radi po travnikih, N? Ker najdete tu dosti hrane. Po travnikih biva tudi slepec. S čim se hrani, B? Največ s črvi. Zakaj je rad na travnikih, K? Ker tu dosti hrane najde. Kje bivajo žabe in močeradi, S? Po mlakah, močvirjih in mokrotni zemlji. Kaj žro, C? Vsakovrstne žuželke. Zakaj so si izbrali travnik za bivališče, D? Ker imajo zavetje po mlakah, močvirjih in med gostimi travniškimi rastlinami in ker najdejo po travniku obilo hrane. Kako koristijo travniškim rastlinam, N? Da pobirajo žuželke. Res je, žabe in močeradi koristijo travniku a travnik njim.

Katere žuželke skačejo po travnikih, E? Kobilice, murni in skržeti (cikade). Kaj žro, M? Mladike in nežno listje travniških rastlin. Katere žuželke plazijo po travnikih, S? Kebri, mravlje. Od česa se žive, A? Od žuželk ali rastlin. Katere žuželke žive po travniških rastlinah, R? Gosenice, stenice, zeljiščne ušice. Katere žuželke letajo po travniških cvetlicah, G? Bučele, čmrlji, ose, kebriči, metulji, muhe. S čim se rede te žuželke. S sladkimi cvetličnimi sokovi. Zakaj se zbirajo vse imenovane žuželke po travnikih, P? Ker je travnik hrani, mnogim je tudi zavetje. Pomnite: Travnik koristi žuželkam, pa tudi one služijo travniku, ker prenašajo cvetni prah s cveta na evet in to je rastlinam potrebno, da obrode čvrstega semena. Ponovitev.

Kaj plazi po travniških tleh in po travniških rastlinah, J? Polži. Kaj žro polži, S? Listje travniških rastlin. Polžem tudi ugaja mokrotna zemlja. Zakaj so se torej naselili po travnikih, E? Ker jim je potrebna vlažna zemlja in ker dobé tu dosti hrane. Po travniški zemlji rijejo tudi deževni črvi. S čim se hranijo, V? Z ognjilenim listjem. Zakaj so radi po travnikih? Ker dobé tukaj obilo primerne hrane. Kako koristijo dežni črvi rastlinam po travnikih, F? Z vrtanjem in rahljanjem zemlje.

Kaj smo se učili o travniški prsti, A? Da je mokrotna in da daje travniškim rastlinam veliki del hrane. Kaj smo se učili o mokroti (vodi) in zraku, Z? Da sta rastlinam in živalim potrebna. Kaj smo se učili o travniških rastlinah in živalih, M? Zakaj so se tam naselile, kako se obnašajo druge proti drugim; ali so si med seboj prijazne in druga drugi koristne ali so si sovražne ter druga drugi na škodo? Katere travniške živali so

med seboj prijazne, V? Bučelice, čmrlji, metulji, muhe (večinoma), mravlje, zeljiščne ušice. Katere so med seboj sovražne, U? Krti, kače, žabe, žuželke, polži, črvi. Katere živali in rastline so si prijazne, G? Krt, kače slepci, žabe, močeradi, bučelice, čmrlji, muhe in pa rastline. Katere živali in rastline so med seboj sovražne, L? Ogreci, bramorji, kobilice, murni, skržeti, gosenice, zeljiščne ušice, polži so rastlinam škodljivi.

VI. Pašnik.

Točka g. Pastirjevanje.

Katera živina se pase po pašnikih, L? Konji, voli, krave, teleta, ovce. Kdo pase živino, M? Pastir, pastarica. Čegava je živina, Z? Gospodarjeva, vaščanov. Kaj nosi nekatera živina na vratu, M? Zvonec. Čemu nosi zvonec, V? Da se okolu iste druga živina zbira. Kaj nosi pastir v rokah, A? Palico, bič, šibo. Kakšne palice imajo radi pastirji, C? Dolgo, včasih zakrivljeno. Katere dele ima bič, J? Bičnik, rmen pa... Iz česa je bičnik, D? Iz kostanjevega, brezovega, mecesnovega lesa. Iz česa je rmen, Ž? Iz usnja. Iz česa je spleten. Iz sukanca ali konopelnega ličja. Iz česa je šiba, R? Brezova, leskova.... Čemu je pastirju palica, bič ali šiba, N? Ž njimi živino poganja in vrača. Kaj pa še dela z bičem, A? Poka. Česa ne sme pastir storiti s palico, bičem ali šibo, C? Ne sme živine pretepati. Da, ne sme je pretepati; pastir, ki živino pretepa je surov človek, nima dobrega in usmiljenega srca.

Kaj še ima včasih pastir, E? Rog. Čemu je pastirju rog, C? Z rogom trobi po vasi ter naznanja, kedaj žene živino na pašo in kedaj jo prižene domov. Kdo hodi poleg pastirja, G? Pastirski pes. Čemu je pastirju pes, L? Mu pomaga živino goniti in vračati.

Kolikokrat na dan pase pastir živino, J? Dvakrat, predpoludnem in popoludne. Kedaj goni predpoludnem past, V? Zarano. Ob koraj, S? Ob 5. ali 6. uri. Kedaj goni domov, D? Ko postane vroče. Ob koraj je to, Š? Ob 10., 11. uri. Zakaj pa med vročino ne pase, E? Ker živino muhe preveč sekajo. Kaj stori živina, če jo muhe hudo nadlegujejo, H? Beži v goščo (bezga). Kako bezga goveja živina. Privzdigne rep ter teče, kolikor more. Katere muhe so najbolj nadležne živini, M? Obadi. Zakaj še ne pase pastir živine med veliko vročino, K? Ker živina peha in se noče pasti, tudi ji vročina škoduje. Kaj še mora storiti pastir, prej ko živino s paše v hleve zažene, U? Jo mora napojiti. Kje napaja živino, R? Pri koritu, v potoku, v reki. Š kakšno vodo se ne sme napajati živina, F? S kalno, smrdljivo. Da, takšna voda živini škoduje.

Kedaj goni pastir popoludne živino na pašo, A? Ko vročina pojenja. Ob koraj je to, L? Ob 3. 4. uri. Kako dolgo pase po popoludne, R? Do mraka. Kako prijetno je slišati, ko pricopoe in prizvoni živina na večer domov!

Kje nahajamo pašnike, V? Za njivami, med njivami, poleg travnikov za gozdi, pred gozdi, pod gozdi. Kakšni so pašniki gledé na velikost, K? Mali ali veliki. Pomnite: Ako so pašniki veliki, je dobro, da se razdelé v oddelke in da se popaše oddelek za oddelkom in ne ves pašnik najedenkrat. Po mokrotnem delu pašnika naj se pase pri suhem, po suhem delu pri mokrotnem vremenu, Ponovi to, R! Še ti, V!

Na kaj je paziti pastirju, ker so pašniki mnogokrat blizo njiv in travnikov, F? Da ne hodi živina v škodo. Kakšen je tak pastir, ki po njivah ali travnikih kaj popase, V? Nemaren, brezskrben. Kaj zasluži, A? Da je kaznovan. Kateri še zna pripovedko o nemarnem pastirju? Pripoveduj jo, Z! Matejček je pasel kravo poleg zeljnika. Ne daleč od tod je stala košata črešnja. Črešnje so vže bile dozorele . . . Kdo pride torej blizo, ko Matejček kravo z zeljnika vrača, A? Oča. Kaj zapazijo oča, R? Da deček kravo neusmiljeno pretepa. Kaj poreka oča, D? Zakaj pretepaš kravo, živinče ne ve kaj stori, ker nima pameti, kazen zaslužiš ti, ker nisi ostal pri živinčetu ter čuval, da ne gre v

škodo. Kakšen postane Matejček v obrazu, U? Rudeč. Kaj obljudi očetu, Š? Da bo odsej zmirom skrbno čuval živinče in ne bo nikdar več kaj popasel.

Kaj se lahko zgodi, ako je pašnik poleg velikega gozda, E? Da se živina po gozdu razgubi. Kam lahko pride tedaj, Z? Tudi v škodo. Na kaj je toraj pastirju gledati, ako pase poleg gozda ali celo po gozdu, M? Da ima živino skupaj.

Pastir ima prijetno in veselo življenje. Zakaj lahko rečemo, da je življenje pastirjevo prijetno, B? Ker ima lahko delo. Zakaj smemo reči, da je njegovo življenje veselo, U? Ker mu ptički delajo kratek čas. Ker okolu njega rožice cveto, ker se okolu živine po čistemu zraku sprehaja . . . . Kako se kratkočasi pastir, A? Trga rožice, veže iz njih šopke ali plete vence; kako še, D? Maji si piščali in piska. Kako se še kratkočasi, S? Poje vesele pesmi. Zapomnili si bomo to-le lepo pastirsko pesmico:

Na paši veselje	Radujem se, pojem
S pisčalko imam.	Pri čredi vse dni,
In pesmice peti	Ko ptica v goščavi
Premile tud' znam.	Živim brez skrbi.

(Nauči se na pamet!)

(Dalje sledi.)

Slovstvo.

Knjige družbe sv. Mohora.

Družba sv. Mohora podala je l. 1890 svojim udom zopet 6 knjig prav raznovrstne, mikavne in tudi poučljive vsebine. Vse knjige obsegajo 64 tiskanih pol in veljajo le 1 fl., ali prav za prav le 94 kr., ker je treba za koledar še 6 kr. pristojbine odračunati. Pač lahko rečemo, da ga ni založnika, ki bi za tako neznamen znesek svojim naročnikom vsako leto dal toliko in tako raznovrstne duševne hrane, kakor to stori slavna naša družba.

Koledar za l. 1891 prinaša razun navadnih koledarskih stvarij več prav zanimivih in času primernih spisov. Med temi najdemo dve povesti: „Blagor usmiljenim“ in pa „Ravna pot najboljša pot“ ki se bode obe radi in gotovo pridno čitali med našim ljudstvom. Prelepo, pa žalibog vže močno ponemčeno spodnještajersko mesto Maribor nam prav mikavno opisuje spretno pero g. profesorja dr. J. Pajek-a. Temu spisu pridjanih je tudi več slik. Ravno isti pisatelj sestavil je tudi kratek životopis novega našega pm. vladike Mihaela, ki je kot sin priprostih slovenskih starišev zasedel stolico škofov in knezov lavantinskih. Gosp. dr. Vošnjak pa priobčuje kratek, pa času primeren igrokaz „Svoji k svojim“, ki se bode prav lahko predstavjal pri raznih narodnih veselicah na kmetih. Delavno življenje izbornega rodoljuba in plodovitega pisatelja slovenskega, vsem dobro znanega

Davorina Trstenjak, bivšega župnika v Starem trgu pri Slovenjemgradci nam opisuje g. prof. dr. Sket. Ako sploh o kom, tako gotovo najbolj o našem Davorinu veljajo pesnikove besede: „Življenje naj bode delaven ti dan!“ Trstenjak porabil je prav vestno ves čas svojega življenja, neprestano je delal in se trudil in kar je največ vredno, deloval je za časno in večno srečo svojega zapuščenega naroda, za čast in slavo svoje domovine. Z našim Davorinom zgubili smo zopet jednega tistih čedalje bolj redkih mož, ki so se takoj o prepородu našega naroda z vso gorečnostjo poprijeli slov. ideje ter so tej ideji tudi zvesti ostali do zadnjega diha. Ni se sicer manjkalo grdobnih obrekovalcev, ki so ga pred svetom sumničili, pa on, duševni velikan — kakor jeklo utrjen in plemenit značaj — se za vse to niti zmenil ni. Gotovo so mu njegovi zoperniki pripravili marsikatero bitko uro, pa upognili ga niso. Kako blagega in plemenitega značaja je bil naš Davorin, to nam pa prav lepo opisuje dr. J. Pajek, ki nam kaže Trstenjak-a kot človeka. Trstenjak bil je mož, pravi g. pisatelj, v besede pravem pomenu in dokler se taki možje med našim narodom še rodé, tako dolgo se nam tudi ni bati, da bi narod naš propadel. Zatorej, Bog nam daj več Trstenjak-ov! — Izvrsten rodoljub je bil tudi Janez Toman, dekan v Moravčah na Kranjskem, kojega životopis nam priobčuje gosp. H. J. Po takih životopisih zaslužnih mož,

se bode ljudstvu srce za nje ogrelo, da jih bode dostojno cenilo in spoštovala, ter jih kolikor mogoče tudi posnemalo. — Turško krutost in grozovitost pa nam slika z živo besedo g. A. Bezenšek v svojem spisu „Človeško klanje v Bataku“. Gosp. dr. Križanič nam popisuje delovanje sv. misijonov med neverniki, g. Bilec pa nam pripoveduje, kako se slov. drvarjem na tujem godi. Končno se nahajajo v koledarji še kratki podatki o delovanju slov. posojilnic, potem pregled najjemenitnejših dogodkov, ki so se godili po svetu l. 1889, nekaj naukov za kuharice, in nekoliko smešnic. Zadnji spis je „Poselski red“, ki bode gotovo dobro došel vsem našim gospodarjem, kakor tudi poslom. V te spise vpletenih je tudi več prav mičnih pesmic! Iz vsega tega je pač dovolj razvidno, koliko in kako raznovrstnega berila nam prinaša samo koledar. Jedne želje pa, koje smo bili vže tudi v poročilih iz poprejšnih let izrazili, tudi letos ne moremo zamočati, namreč to, da bi koledar nalik svojim tovarišem v drugih narodih, prinašal tudi več drobnostij zlasti iz zemljepisja, statistike, narodopisja, zgodovine in še drugih v naših časih zanimivih ved. Reči moramo, da je mnogo koledarjev, zlasti v Nemeih, ki so si ravno po obilici takih drobnostij ugladili pot med narod. Istotako manjkajo koledarju tudi inserati. Prav neumljivo nam je, zakaj naši trgovci, rokodelci, obrtniki in drugi ne nanzanjajo svojega blaga v koledarji, ki je vendar med narodom najbolj razširjen. Gotovo bi inserati poštenih ponujalcev donášali mnogo dobička, kajti bi po njih kupec zvedel za pošteno blago, prodajalec pa bi ga tem potom tudi več razpečal. Kadar se bode družbin koledar tudi še v tem ravno navedenem smislu popolnil, potem pa smelo trdimo, zavzimal bode med vsakoletnimi svojimi vrstniki brez dvoma jedno najodličnejših mest.

Gledé imenika povemo to, kar smo bili tudi vže jedenkrat rekli, da bi namreč popolnoma zadoščalo, ako se tiskajo krsna imena le z jedno ali k večem z dvema črkama; vsak gleda le na priimke, svoje krsno ime pa tudi gotovo ugane, če je le z začetnimi črkami zaznamovano. Istotako bi se naj izpustili tudi vsi drugi prav nepotrebni podatki, kakoršni so n. pr. J. J. z družino, z ženo, z otroci in še drugi, kojih se po koledarja prav mnogo nahaja. Ako se vse to izpusti, potem se ne bode prištedilo le nekoliko prostora, ampak tudi nekaj novcev, ki se bodo zamogli za druge dosti potrebnejše stvari porabiti. Imenik pa bode da-si

primerno skrajšan, vendar ravno tako popoln ostal, kakor je sedaj.

V 14. zvezku občne zgodovine opisuje nam spretni g. pisatelj dogodke, ki so se dogajali v prvi polovici tekočega stoletja, ter se pri tem zlasti ozira na slovanske razrode, za kar mu moramo še posebno hvaležni biti. Kakor v vseh drugih zvezkih, tako se tudi v tem dogodki pripovedujejo tako živo, mikavno in prijetno, da se človek v knjigo prav zamisli in da je torej tudi poprej ne odloži, dokler ni dospel do konca. Prihodno leto izide 15. in poslednji zvezek občne zgodovine in potem bode ta knjiga, ki je tako po vsebini kakor po lepem jeziku in obsegu jedna najboljših, kar jih je družba dosihdob izdala, kakor pravi družbin oglasnik, dovršena. Vendar pa mi s tem nismo popolnoma zadovoljni, temveč bi prav gorko želeli, da bi nam spretni g. pisatelj dodal še jeden ali pa dva zvezka, o katerih bi opisal še zgodovino človeške omike z posebnim ozirom na narode slovanske. O slovanski književnosti se pri nas skoraj prav ničesar ne ve. Nemci ki so nam v svojih delih najbolj pristopni, o Slovanih trdovratno moléé, deloma iz nevednosti, najbolj pa iz sovražtva do Slovanov, znanje slovanskih jezikov pa tudi pri nas še ni tako razširjeno, da bi zamogli neposredno čitati in učiti se iz izvirkov. Zato bi se g. pisatelj gotovo močno ustregel vsem udom družbe sv. Mohora, ako bi jim blagovolil tudi to stran človeške zgodovine natančneje opisati. S tako knjigo se bode med nami vzbujal in utrjeval slov. ponos ter se bode v marsikaterem, zlasti med srednješolsko mladino, oživel veselje do učenja slov. jezikov. Naši dijaki po srednjih šolah vedó sicer natančno našéti dobre in slabe nemške pisatelje in pesnike in njihova dela, o slovanskih velikanih pa ne vedó niti imen, kajti vse to se na naših srednjih šolah iz znanih vzrokov kar naravnost prezira. To pač gotovo jasno pričá, kako potrebna nam je takš knjiga in kako bi ona na vse strani donášala mnogo koristi. Zato pa si dovoljujemo slavni odbor prositi, da to stvar uvažuje, ter potem g. pisatelja naprosi, da svoji občni zgodovini dodá še zgodovino človeške omike s posebnim ozirom na narode slovanske.

Nadalje smo prejeli pastirske liste pokojnega škofa Antona Martina, katere je zbral in uredil velezaslužni župnik Makolski, čast. gospod M. Lendovšek. V teh listih se nam zopet kaže prevzvišena podoba Slomšek-ova, ki govori sedaj kot apostelj svojemu narodu, sedaj zopet kot škof ljub-

ljenim svojim ovčicam, in zopet kot skrben oče svojim dragim sinovom in hčeram, katere tako ljubeznjivo in prepričevalno uči, opominja in svari, da ne vemo, čemu bi se bolj čudili, ali visokim mislim, ali pa lepi in priprosti besedi, v kateri so le-te misli izražene! Kakor je nekdanj slovensko ljudstvo željno pričakovalo lista od ljubljenege svojega višjega pastirja, tako bode tudi sedaj, ko ima vse te liste zbrane pred seboj, iste gotovo prav marljivo čitalo v svoji telesni in dušni blagor. — Domači živinozdravnik, kojega je spisal g. Fr. Dular, bode dobro došel vsem tistim ki se pečajo z rejo domače živine, posebno pa še tudi izučeniim slovenskim živinozdravnikom, ki dobrih strokovnih knjig v slovenskem jeziku gotovo močno pogrešajo.

Življenje preblažene Device Marije in sv. Jožefa 9. snopič nam opisuje častilce Device Marije in sv. Jožefa.

Večernic 44. zvezek pa prinaša več krajših in daljših spisov v vezani in nevezani besedi za pouk in kratek čas. Omeniti pa moramo, da jako neradi pogrešamo daljše narodu primerne povesti. Kdor med ljudstvom prebiva, tisti tudi vé, kako rado ono ravno po takih povestih sega, in kako se potem njihova vsebina pripoveduje od ust do ust. Vemo pa sicer prav dobro, da je jako težavno dobiti dobrih izvernih povestij. Vsekako pa bi želeli, da bi med raznimi našimi pisatelji v tem oziru nastalo nekoliko bolj živo tekmovanje. V slučajih, ko ni dobiti dobrih povestij, bi pa gotovo ne škodilo, ako bi se ponatisnila ta ali una povest, ki je bila vže pred mnogimi leti v kakem slovenskem časopisu objavljena. Tudi dobri prevodi iz tujih, posebno slovanskih jezikov, bodo nam po godu, ako le po svojej vsebini ugajajo življenju in mišljenju našega naroda. Naj pa se vže postopa tako ali tako, toliko je gotovo, da naše ljudstvo skoraj ničesar tako rado ne čita kakor dobre povesti in da je toraj tudi treba za nje na vse mogoče načine skrbeti.

Od 6 knjig so 4 z žico spete, pri 2 pa so listi le vpogneni in to ravno pri tistih, ki nista dovršeni in koje bode treba nevezani tako dolgo hraniti, da bode cela knjiga dokončana. Vsak ve, kako je še celó rokam, vajenim knjigam, paziti, da se od prerezanih listov kateri ne izgubi, kaj pa se še le godi s tako knjigo v neokretnih kmetovih rokah? To je pa tudi glavni vzrok, da se od teh knjig ne ohrani niti 100ti del, vse se potrga in pogubi in sami smo slišali kmeta tožiti, čes, da takih, čisto

nesešitih ni moči ohraniti, kajti se listi takoj porazgubé, kakor hitro je knjiga prerezana. Nekdo pa nam je celo dejal, da knjige niti prerezati noče, ker se boji, da bi se mu kak list izgubil, ter bode rajši čakal tako dolgo, da bode knjiga dovršena, na kar jo bode dal uvezati. Iz tega pa je gotovo dovolj razvidno, kako dobro bi bilo, da se vse izdane knjige sešijejo ali pa z žico spnejo. Brez dvoma se bode potem na kmetih mnogo več knjig obvarovalo rane pogube nego pa, če so bukke nesešite. Troški za to menda ne bodo preveliki in bi se, kakor smo zgoraj omenili, lahko drugod prištedili.

Predragi sodrugi! Kakor druga leta, tako Vas prosimo tudi letos, priporočajte sedaj, ko se ravno udje nabirajo, družbo sv. Mohora s prav gorečimi besedami kje in kolikor je le morete. Ako storimo vsak na svojem mestu svojo dolžnost, potem se bode število udov tudi letos zdatno pomnožilo, kar bode celemu našem narodu v čast in korist!

S.

Novosti.

„Die wichtigsten Obstbaumschädlinge und die Mittel zu ihrer Vertilgung. Im Auftrage des Landes-Obstbauvereines für das Königreich Sachsen, unter Mitwirkung von Dr. E. Fleischer, Oberlehrer am Königl. Realgymnasium mit Landwirtschaftsschule zu Döbeln bearbeitet von Otto Laemerhirt — Dresden.“ — To je naslov 36 strani obsežni brošurici, ki nas kratko pa točno seznanja s škodljivci naših sadonosnikov in kako jih je zatirati, ter nam je predstavlja po lepih, v barvah izvršenih podobah, kojih ima knjižica 8 posebnih tabel. O prihodu spomladi zdi se nam važno, da svoje č. bralce opozarjama na to po našej sodbi priporoče vredno knjižico, ki se dobi pri Th. Kaltenbruner-ji v Mariboru po 50 kr. komad.

„Matica Hrvatska“ je podarila svojim članom za 1890. leto nastopnih sedem knjig:

a) Slike iz občega zemljopisa. Napisao dr. Ivan Hoić. Knjiga II. (Cena za neude 3 gld.)

b) Petar Preradović. Izbrane pjesme. Uvod napisao Milivoj Šrepel. Sa slikom pjesnikovom. (Cena 2 gld. 50 kr.)

c) Radoslav Lopašić. Bihaći bihačka krajina. Mjestopisne poviestne črtice. Sa jednom zemljopisnom kartom i sa četrnajest slika. (Cena 2 gld.)

d) — g) Zabavne knjižnice svezek CXXIV—CXXV: Zabluda matere. Igrokaz u četiri čina. Kita Cvieća. Vesela igra u jednom činu. Napisala Hermina Tomić. (Cena 50 kr.); svezek CXXVI—CXXVIII: Iz primorskog života. Pripovijeda

Simo Matavulj. (Cena 75 kr.); zvezak CXXIX do CXXXI: Odabrane crtice i pripoviesti. Napisao Nikola Tordinac. (Cena 75 kr.) in zvezak CXXXII—CXXXIV: Na rodjenoj grudi. Ladanjske slike. Napisao Ksaver Šandor-Gjalski. (Cena 75 kr.)

Vse te res krasne knjige dobili so društveniki za 3 gld. letnine. Morda kedaj spregovorimo o kateri teh knjig še kaj več, danes le opozarjamo čestite bralce na I. hrvatski literarni zavod ter jim priporočamo, da pristopi kdor le more, kot ud tudi „Matici Hrvatski“.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Št. 199.

I.

Za koncert pri občnem zboru v Trstu oglasilo je:

1. „Učiteljsko društvo v Celji“ 6 pevcev;
2. „Učiteljsko društvo litijskega okraja“ 4 pevce, 1 pevko;
3. „Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj“ 20 pevcev, 5 pevk;
4. „Tolminsko učiteljsko društvo“ 10 pevcev;
5. „Šaleško učiteljsko društvo“ 1 pevca; skupaj 41 pevcev in 6 pevk.

Pri tej priliki prosimo še iz nova, naj se p. n. pevke in pevci v kratkem oglašé, da nam bode mogoče prirediti zadostno število not.

II.

Častiti tovariš, g. H. Volarič poklonil je „Zavezi“ jako ljubko skladbo za mešani zbor „Pogovor z domom“. To skladbo vzamemo vsakako v spored — treba le, da se še oglasi vsaj nekoliko pevk, sicer ne moremo nastopiti z mešanim zborom.

III.

Društvenino 2-10 gld. vplačalo je „Šmarijsko-rogaško učit. društvo“.

Krško, dne 25. februvarija 1891.

Direktorij.

Iz ptujskega okraja. Naše učiteljsko društvo je imelo v nedeljo 1. februvarija v Ptuji svoj glavni zbor, h kateremu je prišlo 15 članov. Zborovanje je pričel predsednik društva, nadučitelj Robič, pozdravlja došle člane, želeč, naj bi se učiteljstvo ptujskega okraja v novem društvenem letu za svoje društvo bolje zanimalo, ko v preteklem, temveč, ker tudi vis. dež. šolski svet v svojem poročilu o štaj. šolstvu v pretečenem letu naševa učiteljska društva med onimi sredstvi, po katerih se učitelji v pedagogičnem oziru izobražujejo. Predsednik se potem spominja umrlega člana, g. Franca Kranjčič-a, počučitelja na okoliški šoli v Ptuji, kateri je dne 23. januarja t. l. mirno v Gospodu zaspal. Blag mu spomin! — Dnevni red se je tako-le reševal: I. Zapisnik zborovanja dne 6. novembra m. l. se odobri. II. Predsednik naznaní dva dopisa direktorija „Zaveze“ dne 18. decembra m. l.; v prvem se opozarja učiteljstvo na „Pedagoški letnik“, v drugem

pa se javlja vspej za letošnje glavno zborovanje „Zaveze“. III. a) Predsednik poroča o „pičlem“ delovanju društva v XXII. društvenem letu. Poročilo bi bilo gotovo ugodnejše, ako bi vsi člani, oziroma vsi učitelji in učiteljice ptujskega okraja blagi namen našega društva prav uvaževali. Daj Bog, da se v tem oziru pri nas skoraj na bolje obrne! Društvo je imelo 6 zborovanj s petimi pedagogičnimi prednašanji; šteje pa 33 pravih, 3 podporne in 5 častnih ulov. b) Blagajnik g. Zopf poroča o denarnem stanju društva, katero je še precej povoljno. Pregledovalcem računov izvolijo se: gdčna. Mihelič in g. Kavkler. Sklene se, da odbor iztirja zaostalo letnino. c) Knjižničar g. Zupancič poroča, da ima društvo 246 knjig. V preteklem letu je društvena knjižnica pridobila s pomočjo neimenovanega šolskega prijatelja vsa Stritarjeva dela ter Aškerc-eve balade in romance. Društvo je tudi ud „Slovenske“ in „Glasbene matice“, kar tudi za naprej ostane. Po nasvetu g. Kavkler-ja se sklène, da se za društveno knjižnico nakupijo Jurčič-evi in Levstik-ovi zbrani spisi. — IV. V društveni odbor so bili izvoljeni gg. Robič (predsednik), Kavkler (namestnik), Lovrec in Kresnik (tajnika), Zopf (blagajnik), Zupancič (knjižničar), Žiher, Farkaš in Brencé (odborniki). — Zaveznim delegatom so se prostovoljno oglasili gg. Robič, Žiher, Ogorelec in Farkaš. — V. Gosp. Žiher, zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, omeni nekoliko o spisovanji zapisnikov šolskih zamud. — Gosp. pevovodja Zupancič opozarja učitelje-pevce na pevske vaje, s katerimi bo v prihodnjem zborovanji pričel. — Gosp. Zopf nam predstavi zemljevid štajerske dežele, kojega je na šolski tabli s posebnim ozirum na vodovje in gorja spodnjega Štajerja prav izvrstno narisal; dotično domovinoslovsko prednašanje, kakor tudi ono g. Ogorelca o „glasnem govoru v šoli“ pride v prihodnjem zborovanji v nedeljo 1. marcija na vrsto. Ta dan (popoldne) bo tudi stalni odbor imel svojo sejo. Predsednik v sklepnem govoru upa, da bodo društveniki v prihodnje zborovanja marljivo obiskovali in vstrajno delovali v prid našega šolstva in slovenske mladine. Na svidenje torej 1. sušca!

S pogorskega zatišja. (Nekoliko iz poročila o delovanji učiteljskega društva celjskega v letu 1890. in o njega glavnej

skupščini 8. svečana t. l.) O vsakej možnej priliki poudarjal sem važnost in korist učiteljskih društev, oprostite mi, da tudi danes dovršujoč društveno delovanje preteklega leta storim to z nekolikimi besedami. — Naj se učitelj še toli in toli uglaslja v spise in knjige svoje strokovne véde, vendar zgrešuje glavno idejo, katero boče še le zasledil v društvih. S proučevanjem knjig si lahko nakopičiš duševnega bogastva, katerega pa ne znaš prav v prid obračati, ali pa ga upotrebljaš jedino le sebi, kar nikakor ne more ustrezati glavnemu idejalnemu smotru slovenskega učiteljstva. Ne malokrat pa se celó dogaja, da takošen učitelj precenjuje svoje moči; v meglenih svojih idejah zametava izkušnost svojih vrstnikov in starejših tovarišev. V društvih pa spoznava marsikaterega moža glavo in srcé, nehoté mora opazovati pogrške in nedostatke na samem sebi. Tako spoznava samega sebe! — Pri slov. učiteljstvu pa je še nekaj vpoštevatí. Tuja majka nas je redila in dojila s tujim duševnim mlekom. Kar smo si pridobili in kar je človeštvu v občni hasen, predelovati in presnavljati moramo to liki marljivim bučelicam, da boče ta hrana v resnici méd našemu narodu, da se priučimo vzgajati našo ljubo deco v narodnem slovanskem duhu, vzgajati jo iskrenim domoljubom: zvestim Avstrijcem. In koliko je še ledine na našem vzgojnem polji! Združimo in osredotočimo svoje moči v društvih, da ne bodemo begali sem ter tje. — Globoko in bridko režejo nam v srce resnične besede: „Slovenski národni učitelj nima skóro nobednega pravega prijatelja!“ Bodimo si torej sami zvesti prijatelji! Vsa naša društva naj bodo srca v srcu. Sladka zavest, da je društvo delovalo, kolikor je moglo, nam je jedino plačilo, zlasti dandanes, ko nam zlobni klevetniki grené vže tudi také težavni naš stan. A mi vemo, da delujemo z deležem one ljubezni, katero nam je na zemljo prinesel naš Odrašenik, da netimo plamen ljubezni do Boga, človeštva in domovine, in tega vznesenega čustva ne vzamete nam nikdar, vi obrekovalci! — Trojno veselje prevevalo nam je srca v preteklem letu. Vzradošal nas je preveseli dogodek v preslavni cesarski hiši Habsburški o priliki poroke visoke nadvojvodinje, hčere premilega nam vladarja, Marije Valerije z visokim nadvojvodo toskanskim Františkom Salvatorjem dne 31. mal. srpana 1890. Znamenita sta še dva lista iz kronike našega društva in sicer II. zborovanje naše „Zaveze“ v Celji 25. in 26. vel. travna, in dvajsetletnica našega društva, ki smo jo praznovali 3. kitemev v Žalci. — Članov bilo je 31, in sicer 28 pravih, jeden podporen, 2 pa častna. — Sej bilo je osem, katerih se je povprečno udeležilo po 18 članov. — Vrh raznih razprav in popravljanja šolskih tiskovin bile ste dve obširnejši predavanji. K sklepu svojega izvestja kličem prav iz srca; „Krepi Bog naše društvo, krepite ga še dalje, marljivi društveniki!“

Prvo letošnje glavno zborovanje kazila je huda

zima, sešlo se nas je le toliko, da je bil zbor sklepčen. Gg. pevci pod vodstvom g. Stritar-ja razveselili so nas z lepima pesnima „Slavček“ in „Vitezovo slovo“. —

Zatem poročal je poseben odbor o preosnovitvi društvenih pravil; radi kratko odmerjenega časa preresetali smo le nekoliko točk. — Pregledovalcem računov, in ti nam kažejo prav lep prebitek (11 gld. 12 kr.), izvolijo se gg. Zupan, Pustišek in Gnus. — Upravni odbor za to leto se sestavlja iz nastopnih gg.: Brezovnik, predsednik, Gradišnik, podpredsednik, Stukelj, tajnik, Kregar, blagajnik, Zupan, pevovodja, odbornika pa Pustišek in Brinar. — Društvo ostane naročnik „Popotnik-u“ in družbenik „Pedagogičnemu društvu“, opustilo pa je letos druge časnike. Skupščina je sklenila, da si hočemo ohraniti in pripraviti, če tudi majhno, a lično knjižnico, ter dati vse do sedaj nevezane izvode vezat; zato se je pooblastil g. blagajnik, da porabi primeren znesek iz društvene blagajnice.

Bodoče zborovanje je velikonočni torek 31. sušca. Ta dan možno je priti k skupščini vsakemu, ki je le še nekoliko vnet za naše društvo! Še jedno besedo! Slovensko učiteljstvo, oklepaj se zvesto svojih društev! Nemili so nam časi! Slovenski učitelji smo na proskripcijski tabli brezsrčnege diktatorja o sočinih obalih. Nemilo pa me je dirnol glas, da marsikomú še to ni dosti, ampak da morda še čaka na tó, ko boče z razločnimi črkami poskribovano njega ime. Res ne vem, naj bi ga-l blagroval radi njega hladnokrvnosti, ali pa — pomiloval, da ga je Bog s slepoto udaril! — Sapientí sat! —

Streljak.

Iz Slovenjegagradca. Vse je vže kazalo, kakor da nikdar več ne bi treba česa poročati o našem društvu, kajti skoraj ga je bila letošnja, izvanredno huda zima „pobrala“. Res, huda zima pa tudi malomarnost nekotih udov ste bili krivi, da ni bilo mogoče o božičnih praznikih prirediti zborovanja, akoravno si je gospod predsednik to pošteno prizadeval. So udje, kojih leta dni ni bilo pri zborovanji. Je-li res vže odveč učiteljsko društvo? —

Žalostna resnica je, da se kaže pri nas vse premalo brižnosti za društvo; le pregostoma se odtegujejo društvenim zborom učiteljice in učitelji, meneč: bodo vže tudi brez mene opravili. A dragi, takšen človek kaže, da mu razun šolskih ur ni drugega mari nego to, da je le dvanajstkrat v letu prvi. Torej tovarišice in tovariši, skrbimo, da naše društvo vedno krepko živi, učiteljstvu v čast in korist. Vedimo, da je resničen prigovor: „Kákor učiteljstvo, také društvo“. — Toda pustimo tarnanje, povejmo raje, da še dihamo.

1. svečana t. l. se nam je vendar posrečilo, da smo se sešli v zadostnem številu. Gosp. predsednik Barle nam je pri tem zborovanji predstavil ter primerno pozdravil baš na novo pristopivšega uda gosp.

Arnečič-a in zatem poročal o dopisih „Zaveze“. Za delegata se je izvolil gosp. Arnečič, ker je obljubil, da se vdeleži zaveznega zborovanja. O tej priliki se je izrazila želja, naj bi se skusilo delati na to, da sčasoma tudi ljudska šola postane državni zavod, kar bi šoli in učiteljem le koristiti zamoglo.

Kaj mislijo še drugi o tej stvari?

Sklenilo se je tudi, da si naj vsak ud našega društva naroči „Zavezino“ glasilo, ker le tedaj, ako damo podjetju krepko gmotno podstavo, bode se „Popotnik“ lahko na vse strani sigurno gibal in krepko postopal.

Po nekotih drugih šolskih razgovorih je sledila volitev novega odbora.

Za predsednika je izvoljen c. kr. okr. šolski nadzornik g. Janko Trobej; njegovim namestnikom in zajedno blagajnikom g. ravnatelj Barle, tajnikom pa g. Vrečko.

Gospod nadzornik se zahvali za zaupanje in obljubi, truditi se za prospeh društva ter gledati posebno na to, da bo vsaj 4krat v letu zborovanje, upajoč, da se zborovanj vsakokrat udeležijo vsi udje. Mi pa novemu predsedniku želimo najboljšega uspeha, da bi se mu posrečilo krepko vzdržati vse soude. — Odstopivšemu predsedniku g. Barlet-u pa bodi tukaj javna zahvala za njegov trud, kojega je imel pri ustanovitvi ter pri vodstvu društva skozi celih 6 let.

Prihodnje zborovanje bode 31. marcija t. l. ob 2. uri popoldne tudi v Slovenjemgradu.

Dnevni red se bode posebej naznanil. Upajmo, da nikdor manjkal ne bo! V....o.

Iz novomeškega okraja. Odbor „učiteljskega društva“ v Toplicah oziroma prvi javni zbor v tem letu vršil se je dne 9. svečana 1891 tako-le:

1. Za delegate k glavnemu zborovanju o binkoštih 1891 se izvolijo gg.: Karol Kristof, nadučitelj v Mirni peči, Šmorancer Jože, učitelj v Žužemberku, Pehani Friderik, učitelj v Trebnjem in Zavrl Val., učitelj-voditelj v Stopičah. Ako bi kateri teh štirih delegatov se ne hotel glavnega zborovanja na svoje stroške vdeležiti, naj to v 14 dneh društvenemu

odboru naznani. Kdo pa izvolitev sprejme, kar naj odboru v kratkem naznani, doposlalo se mu bo potrebno potrdilo (§ 20 pravil „Zaveze“).

2. Ker sedaj še ne moremo lastnega društvenega lista izdajati, naroči društvo tri iztise „Popotnika“.

3. Druga odborova seja, ob jednom tudi drugi javni (ne glavni) zbor v tekočem letu določi se na 19. maja 1891 točno ob 10. uri zjutraj v šolskem poslopju v Valtivasi. Na dnevnem redu: „Kako bi se kolegijalnost mej učiteljstvom tega okraja pospeševala“. Referenti: jeden učitelj iz Žužemberka, jeden iz Trebnjega in jeden iz Toplic.

4. Do sedaj je naznanilo pristop društvu 27 učiteljev in 4 učiteljic; društvenino so pa vplačali: 4. Maks Šribar, 5. Leopold Pegan, 6. Hiti Matija iz Dobrnič, 7. Jakob Ancelj, 8. Alojzij Potokar.

Dav. Judnič, tajnik društva.

Maribor. (Vabilo.) Ker se 19. dne februarija ni zbralo zadostno število udov, bode imelo „Učiteljsko društvo za mariborsko okolico“ na ta dan napovedano glavno zborovanje še le v četrtek 5. dne sušca v Mariboru v navadnih prostorih po vspredu, ki se je bil objavil v 3. „Popotnik-ovi“ štev. Začetek ob 1/2 11. uri popoldne. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Iz šmarijskega okraja. „Šmarijsko-rogačko učiteljsko društvo“ zboruje dne 5. marcija ob 11. uri predpoludnem v Šmarji p. Jelšah po sledečem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev odbora in delegatov. 5. Kako se naj Schreiner-Koprivnikov učni načrt priredi za šole, ki začnejo šolsko leto o veliki noči? 6. Po katerih načelih se naj sestavi podrobni učni načrt za slovnico, spisje in pravopisje? K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Iz Globokega. (Vabilo.) Brežiško-sevniško učiteljsko društvo zborovalo bode v nedeljo, 1. marcija ob 1/2 11. uri predpoludnem v Brežicah po dnevnem redu, ki je bil sestavljen za zborovanje 4. decembra pr. l. (Glej „Popotnik“ štev. 22). Obilne udeležbe se nadaja odbor.

Dopisi in druge vesti.

Celje. Lanskega leta neki poletni dan se poda več tukajšnjih dijakov na Pečevnik nabirat rastlin za prirodoslovni pouk. Nesreča hoče, da jednega izmed njih, sina nekega tukajšnjega uradnika, v roko vseka gad. Ko drugi vidijo strupeno kačo ob njegovi roki, preplašeni zbeže, le jeden, Dobrovce iz Nazar, ostane pri njem, ubije kačo ter mu potem pomaga, kakor ve in zna. Sè svojim nožem mu izreže rano ter dotičnika prisili, da jo tudi izseza, (Storitja tega nam-

reč ni mogel sam, ker se je o pravem času spomnil, da ima v ustih rano). Potem ga pelja k studencu ter mu rano izpere. Napol omedlelega je potem Dobrovce tovariša bolj nesel, ko peljal domu v Celje kamor je dospel čez 3 dobre ure. Domači takoj pošljejo po zdravnika, ki je potem ukrenil, kar je bilo potrebno, tako, da je dotičnik čez nekoliko tednov zopet okreval. Pripoznal je pa zdravnik sam, da se ima zahvaliti Sorglechner, tako je ime od

gada pičenemu dijaku, jedino le tovarišu Dobrov-cu, ki mu je v prvi smrtni nevarnosti prihitel na pomoč, da je še ostal sploh pri življenji.

Cela ta stvar zvedela se je tudi pri višjih oblastvih in le-ta so pogumnemu Dobrov-cu naklonila primerno darilo v znesku 100 gold., koje mu je pred kratkim prav slovesno izročil c. kr. okr. glávar g. dr. Wagner.

Ko pa Dobrov-ca vprašajo, odkod je vedel, kako v prvem hipu pomagati od strupene kače pičenemu človeku, pové, da se je vsega tega učil v domači, jednorazredni šoli v Nazarjih. Sedaj pa še reci kdo, da je pouk iz realij v ljudski šoli — nepotreben! X.

S Puščave. (Nova šolska klop.) »Vže zopet nova šolska klop; vsaj jih vže na izbiro imamo«, — bode najbrže marsikateri častitih »Popotnik«-ovih čitateljav vskliknil. Rad priznam, da imamo obilo takšne šolske oprave, pa smelo stavim vprašanje: zadostuje-li katera od teh raznih domačih in tujih šolskih klopi vsem pedagogiskim in zdravniškim tirjatvam? Vsaj jaz še take klopi do sedaj ne poznam. Razni nedostatki pri šolskih klopih ki se navadno rabijo, delali so in še delajo tako učiteljem kakor zdravnikom dovolj preglavice, in mnogi so se pošteno trudili, da bi odpravili nedostatke v pedagogiskem in zdravstvenem oziru.

Posrečilo se mi je sestaviti štirisedežno šolsko klop, v kateri morejo učenci pri ustmenem nauku če je treba stati ali sedeti; ker je daljina klopi pozitivna, t. j. daljnost v ležečem meru od prednjega roba sedala do prsnega roba mizne ploče znaša +10cm.; pri pisanji pa se omenjena daljina lahko napravi, negativna tako da znaša —2cm. Učenci so primorani vselej ravno sedeti ker imajo vedno križno slonačo v podporo hrbtišča tik za seboj.

Kakor v omenjenih potrebah, se dá moja klop v 3 sekundah tudi za telovadbo vrediti. V tej klopi postavi dobé učenci toliko prostora da se zamorejo celó v nizek podkolenik skloniti. Takih prednosti do sedaj še nobedna druga šolska klop menda nima. Pri vsem tem je pa ta nova klop lična in zasluži da se imenuje »pravilna šolska klop«. V moji učilnici vže jedna taka klop za poskus stoji. Kdor se za njo zanima, naj si jo v šoli pri Devici Mariji v Puščavi ogleda. Jaz mu jo z veseljem rad pokažem in pojasnim.

Ivan Weixl, nadučitelj.

(Osobna vest.) C. kr. dež. šolski nadzornik v Gradci, gosp. J. A. Rožek, dobil je povodom svojega umirovljenja naslov in značaj dvornega svetovalca.

(Imenovanje.) Presvitli cesar imenoval je ravnatelja c. kr. državne gimnazije v Znojmu, gosp. dr. Konrad Jarz-a, deželnim šolskim nadzornikom na Štajerskem. Novoimenovani c. kr. deželni ljudskšolski nadzornik je rojen v Lučah na Štajerskem.

(C. kr. dež. šolski svet štajerski) je privolil, da se trirazredna ljudska šola v Ribnici na Pohorji razširi v čveterorazrednico.

(Učiteljske plače za Kranjsko) so, kakor poroča »Sl. N.«, uravnane. Deželni šolski svet in deželni odbor sta se zjediniła o razvrstitvi učiteljskih služeb v nove štiri razrede po 700, 600, 500 in 450 glđ. Razvrstitev se bode kmalu razglasila, ter učiteljem nakazale nove plače. Ker je po deželnem zakonu le 5%, to je 27 vseh učiteljskih služeb v I. razredu, štiri in več razrednih šol pa je 33, ne bodo vsi vodje teh šol uvrščeni v I. razred, kar se je pričakovalo, temuč nekateri v II. v katerem so tudi vodje trehrazrednic.

Premembe pri učiteljstvu. Gg. Jožef Cugmus, učitelj v Preborjah, Šimon Srabotnik, učitelj v Št. Janžu pri Sp. Dravbergu in Jožef Lasbacher učitelj v Rušah postali so nadučitelji na svojih mestih. — Gosp. Šimon Sekirnik, poduč. na Ptujski gori, imenovan je učiteljem v Št. Juriji pri Rogacu, g. Franc Meško, podučitelj v Jarenini, pa učiteljem v Št. Juriji ob Pesnici. — Gosp. Gregor Polanec, učitelj v Št. Lovrenci ob kor. zel. pride v Vitanje. — Gosp. Karol Mataje, podučitelj v Rečici gre za 4. učitelja v Šmartno pri Litiji. — Gosp. Janko Leban, učitelj v Avberu (sezanski šolski okraj) imenovan je za nadučitelja v Begunjah pri Cerknici; gspđ. Marija Ross, učiteljica v Št. Juriji pri Kranji pride na dekliško šolo v Kranj; gspđ. Pavla Flesch, učiteljica v Dobrepoljah na dvorazrednico v Dolenji vasi pri Ribnici; gspđ. Gabrijela Gogala pa na dvorazrednico v Dobu. — Gosp. Franc Krajnčič, podučitelj na okoliški šoli v Ptuju je umrl. N. v m. p.!

Raznoternosti.

[Prošnja.] Častiti p. n. tovariši in tovarišice, ki so sprejeli „Popotnikov koledar za slovenske učitelje za 1891. leto“, pa še dotične svote niso poravnali, prevljudno prosimo, da tó sedaj v kratkem storijo. Radi bi namreč sklenili račune in poravnali, kar gre tiskarni in knjigovezcu.

Založništvo „Popotn. koledarja“.

[Upor v ženskem zavodu.] V Atenah spuntale so se učence ženskega zavoda, ker so jim dali nove nepopoljne učitelje po padci ministerstva Trikupisovega. Učenkam to ni bilo všeč ter so poslane do ministerstva pouka prošnjo, da se zopet nastavijo prejšnji učitelji. Vodile so svojo stvar tako odločno in vstrajno, da je ministerstvo obljubilo, da jim izpolne željo. (?) „Sl. N.“

[Geografična razstava.] Ob priliki geografičnega kongresa, ki bođe meseca avgusta v Bernu v Švici, misli se napraviti mejnarodna geografična razstava, na kateri naj bi bili razstavljeni vsi učevni pripomočki za zemljepis, kakor so globus, zemljevidi itd., od najstarejih časov pa do današnjega dne.

Zahvala.

Blagorodni gospod Josip Kasal, veleposestnik v Št. Lovrencu ob kor. žel. in krajni šolski ogleda pri Devici Mariji v Puščavi, — znani šolski prijatelj — je po načrtu podpisanca dal na svoje stroške zgotoviti šolsko klop, koja se more za 3 sekunde vrediti za poučevanje v pisanji in v telovadbi,

Razpis natečajev.

Št. 107.

Na dvorazrednici pri Sv. Doroteji v Dornavi poleg Ptuja se umešča **podučiteljsko mesto** z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okrajn. šolskega sveta do 7. marcija t. l. pri krajnem šolskem svetu.

Okr. šol. svet v Ptuji, 23. jan. 1891.

2-2

Predsednik: Marek s. r.

Št. 61. I.

Na trirazredni ljudski šoli v Hočah se razpisuje **mesto učiteljice ročnih del** z letno nagrado 112 gl.

Prošnje naj se vložijo do 10. marcija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Hočah.

Okr. š. svet v Mariboru, dne 7. febr. 1891.

Predsednik: Hein s. r.

ter jo poklonil naši šoli. Temu dobrotniku in prijatelju šole se izreka tem potom najgorkeja zahvala. Šolsko vodstvo pri Dev. Mariji v Puščavi, 18. svečana 1891.

Ivan Weixl, nadučitelj.

Št. 197.

Javna zahvala.

Blagorodni gospod Ivan N. Resman na Brežini izročil je po blagorodnem gospodu Iv. Hribarju v Ljubljani podpisanemu direktoriju 10'40 gl. v to, da naroči štiri iztisi „Vrtec-a“ ter pošlje po jeden istis kakej šoli na Koroškem, Štajarskem, Goriškem in v Istri.

Za ta dar, s katerim je poznati rodoljub pokazal svoje prijateljstvo in naklonjenost do šole in do učence se mladine, izreka podpisani direktorij svojo presrečno zahvalo.

Krško, dne 20. februarija 1891.

Direktorij

„Zaveze slov. učit. društev“.

Št. 148.

Poziv.

Podpisani direktorij ima na razpolaganje štiri iztise „Vrtec-a“, katere bo po želji darovalca poslal po jeden iztis kakej ljudski šoli na Koroškem, Goriškem in v Istri. Gospodje tovariši, kateri potrebujejo za svojo šolsko knjižnico omenjen list, naj se blagovoljno oglasijo pri direktoriju.

Krško, dne 20. februarija 1891.

Direktorij.

Št. 90, III.

V šostanjskem šolskem okraji se umešča na četverorazredni ljudski šoli v Šostanji **mesto učiteljice ženskih ročnih del** z nagrado 153 gl. proti temu, da na šoli v Šostanji poučuje po 8 ur na teden skozi 10 mesecev, na ljudski v Topolšici pa 3 ure na teden skozi 6 mesecev.

Prosilke naj vložijo svoje prošnje z dokazom, formalne sposobnosti in da so zmožne slovenskega jezika do 6. dne meseca marcija pri krajnem šolskem svetu v Šostanji.

Okr. š. svet v Šostanji, dne 6. febr. 1891.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 67. I.

Razpisuje se **mesto učiteljice ročnih del** za trirazredni ljudski šoli pri Sv. Jakobu v Slov. goricah in Sv. Marjeti ob Pesnici z letno nagrado 182 gl.

Prošnje je vložiti pri podpisanem okrajnem šolskem svetu do 10. marcija 1891.

Okr. š. svet v Mariboru, dne 10. febr. 1891.

Predsednik: Hein s. r.

Vsebinska. I. „Rimskemu katoliku“ namesto odgovora. (Dr. T. Romih.) — II. Zakon z dne 26. jan. 1891, itd. — III. Psihološko metedična utrditev učne slike „Iznajdba knjigotiskarstva“. (I.) (G. Majcen. — IV. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XVI.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — V. Slovtvo. (Ocena. Novosti.) — VI. Društveni vestnik. (Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“) — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Raznoternosti. — IX. Natečaji.